

2009

MANAGEMENT - II (Optional)

व्यवस्थापन - II (वैकल्पिक)

100094

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10 and 15 marks, the examinee is expected to write answers in 125 and 200 words respectively.
प्रत्येकी 10 आणि 15 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125 आणि 200 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following :

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Define the term 'Corporate Restructuring'. Explain in brief the concepts horizontal merger and vertical merger. 10
'निगम पुनर्रचना' (Corporate Restructuring) संकल्पनेची व्याख्या द्या. समस्तरीय विलिनीकरण आणि उर्ध्वस्तर विलिनीकरण संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (b) Explain in brief the role of International Monetary Fund. 10
आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (c) What are the benefits of quality control ? 10
गुणवत्ता नियंत्रणाचे फायदे कोणते ते सांगा.
- (d) Define the term 'Management Information System' (MIS). Explain the role of MIS in an organisation. 10
'व्यवस्थापन माहिती प्रणाली' (MIS) संकल्पनेची व्याख्या द्या. एम्‌आय्‌एस् ची संघटनेतील भूमिका स्पष्ट करा.
- (e) Define the term 'Information Technology'. Highlight its impact on organisation. 10
'माहिती तंत्रज्ञान' (Information Technology) संकल्पनेची व्याख्या द्या. त्याचा संघटनेवरील प्रभाव ठळकपणे सांगा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) State and explain finance functions performed in a firm. 15
व्यवसाय संस्थेत पार पाडली जाणारी वित्त कार्ये (finance functions) सांगून स्पष्ट करा.
- (b) Discuss the factors determining the capital structure. 15
भांडवल रचना (capital structure) ठरविणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- (c) What are the services offered by capital market ? 10
भांडवल बाजाराकडून कोणत्या सेवा पुरविल्या जातात ?

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the valuation models based on accounting information used for valuation of equity shares. 15

समभागांच्या मूल्यांकनासाठी वापरण्यात येणारी लेखांकन माहितीवर आधारित मूल्यांकन मॉडेल्स स्पष्ट करा.

- (b) "Cash being liquid asset, does not earn any substantial return for the business. But still every business maintains some cash balance". In the light of this statement, explain the motives for holding cash. 15

"रोकड तरल मत्ता (liquid asset) असल्याने, व्यवसायाला त्यातून भरीव मोबदला प्राप्त होत नाही. तथापि प्रत्येक व्यवसाय रोकड शिल्लक ठेवतो". ह्या विधानाच्या अनुषंगाने रोकड बाळगण्यामागील हेतू स्पष्ट करा.

- (c) Discuss the advantages of leasing to lessee. 10

भाडेपट्ट्याचे (leasing) पट्टेदाराला (lessee) कोणते लाभ होतात याची चर्चा करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain in brief various aspects of marketing environment. 15

विपणन पर्यावरणाच्या विविध बाजू थोडक्यात स्पष्ट करा.

- (b) "Online marketers have to face no. of challenges". Discuss. 15

"ऑनलाईन विपणनदारांना (marketeer) अनेक समस्यांना तोंड द्यावे लागते." चर्चा करा.

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the term Decision Support System (DSS). What are its attributes ? Explain types of DSS. 15

निर्णय साहाय्य प्रणाली (Decision Support System - DSS) संकल्पना स्पष्ट करा. त्याचे विशेष गुणधर्म कोणते ? डीएसएस चे प्रकार स्पष्ट करा.

- (b) What do you mean by promotion ? What are the essentials of sound promotion policy ? 15

पदोन्नति (promotion) म्हणजे काय ? चांगल्या पदोन्नति धोरणाच्या आवश्यक बाबी कोणत्या ?

- (c) What are the objectives of compensation management ? 10

भरपाई व्यवस्थापनाची (compensation management) उद्दिष्टे कोणती ?

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What do you mean by RDBMS ? Explain its components. 15

आर्डीबीएमएस (RDBMS) म्हणजे काय ? त्याचे घटक स्पष्ट करा.

- (b) "Training is a vital aspect of managerial control". Comment. 15

"प्रशिक्षण ही व्यवस्थापकीय नियंत्रणाची अत्यंत महत्वाची बाजू आहे". टिपणी करा.

- (c) Define the term 'retirement'. Explain the terms 'compulsory retirement' and 'voluntary retirement'. 10

'निवृत्ती' संकल्पनेची व्याख्या द्या. 'सक्तीची निवृत्ती' आणि 'स्वेच्छा निवृत्ती' संकल्पना स्पष्ट करा.

- o O o -

- (c) Write a note on international business environment covering the following aspects :

10

खालील बाजू विचारात घेऊन आंतरराष्ट्रीय व्यावसायिक पर्यावरणावर टीप लिहा :

- (i) Foreign environment,
परकीय पर्यावरण,
- (ii) Global environment,
जागतिक पर्यावरण,
- (iii) Internal environment and
अंतर्गत पर्यावरण आणि
- (iv) Domestic environment
देशांतर्गत (domestic) पर्यावरण.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Which personal characteristics affect the consumer behaviour ? Explain with examples. 15

कोणती वैयक्तिक वैशिष्ट्ये ग्राहक वर्तनावर परिणाम करतात ? उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

- (b) What are the major logistics functions ? 15

प्रमुख लॉजिस्टिक्स (logistics) कार्ये कोणती ?

- (c) Write a short note on changing composition of trade in services. 10

सेवांतर्गत व्यवसायाची (trade in services) बदलती रचना यावर लघुटीप लिहा.

P.T.O.

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the term 'Production Management'. What are the benefits of good production management ? 15

'उत्पादन व्यवस्थापन' संकल्पना स्पष्ट करा. चांगल्या उत्पादन व्यवस्थापनाचे फायदे कोणते ते सांगा.

- (b) What do you mean by plant location ? Briefly discuss the steps to be taken in choosing a location for plant. 10

कारखान्याचे स्थान (plant location) म्हणजे काय ? कारखान्यासाठी स्थान निवडतांना पार पाडावे लागणारे टप्पे थोडक्यात चर्चा करा.

- (c) What is materials management ? Explain the objectives of materials management. 15

सामग्री व्यवस्थापन (materials management) म्हणजे काय ? सामग्री व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What do you mean by production planning ? What are its objectives ? What are its functions ? 15

उत्पादन नियोजन म्हणजे काय ? त्याची उद्दिष्टे कोणती ? त्याची कार्ये कोणती ?

- (b) Define the term 'Plant Layout'. Discuss the factors influencing a layout. 10

'कारखाना आराखडा' (Plant Layout) संकल्पनेची व्याख्या द्या. आराखड्यावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

- (c) What do you mean by inventory control ? What are the functions and importance of efficient inventory control system ? 15

मालसाठा नियंत्रण म्हणजे काय ? कार्यक्षम मालसाठा नियंत्रण प्रणालीची कार्ये आणि महत्व काय ते सांगा.

P.T.O.